

Sygn. akt III CSK 323/15

POSTANOWIENIE

Dnia 25 lutego 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa K. P.
przeciwko Gminie M.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 25 lutego 2016 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powódki
od wyroku Sądu Okręgowego w K.
z dnia 12 marca 2015 r., sygn. akt II Ca [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Powódka K. P. wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 12 marca 2015 r. oddalającego jej apelację od wyroku Sądu Rejonowego w B. z dnia 30 września 2014 r. Sąd Rejonowy oddalił powództwo wniesione przez nią przeciwko Gminie M. o zapłatę kwoty 55 000 zł tytułem zwrotu wadium złożonego, gdy powódka przystąpiła do przetargu organizowanego przez pozwaną na sprzedaż nieruchomości zabudowanej zespołem pałacowo-parkowym. Powódka wygrała przetarg, lecz ostatecznie odstąpiła od zamiaru zawarcia umowy. Sądy obu instancji uznały, iż powódka uchylała się od obowiązku zawarcia umowy, działając nielojalnie wobec strony pozwanej. Jeżeli popadła w kłopoty finansowe nie powinna „zwodzić” strony pozwanej kolejnymi obietnicami zawarcia umowy i prośbami o wyznaczenie następnego terminu jej zawarcia. Pomimo więc niedopełnienia przez pozwaną obowiązku oznaczenia terminu zawarcia umowy przed

wypowiedzeniem umowy, postępowanie powódki skłoniło Sądy obu instancji do uznania roszczenia o zwrot wadium za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego (zasadą uczciwego, lojalnego postępowania wobec kontrahenta), szczególnie w zestawieniu z postępowaniem pozwanej, która wykazując dobrą wolę wyraziła zgodę na znaczne przesunięcie pierwotnego terminu zawarcia umowy mimo iż nie miała takiego obowiązku.

W skardze kasacyjnej powódka zarzuciła naruszenie prawa materialnego przez niewłaściwe zastosowanie art. 5 k.c. w zw. z art. 41 ust. 2 ustawy o gospodarce nieruchomościami a także uchybienie art. 6 k.c. w zw. z art. 3 i 5 w zw. z art. 232 w zw. z art. 316 § 1 i 321 § 1 k.p.c. Wniosła o uchylenie w całości wyroku Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania, ewentualnie o uchylenie w całości i zmianę wyroku Sądu Rejonowego przez uwzględnienie powództwa.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powódki pozwana wniosła o oddalenie skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni oraz usunięcie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie ujawniły się przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności przemawiające za przyjęciem skargi do rozpoznania.

Skarżąca uzasadniła potrzebę rozpatrzenia jej skargi wystąpieniem przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c. to znaczy wystąpieniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego ujętego w pytaniu „czy ocena

zachowania nabywcy nieruchomości jako naruszające art. 5 k.c. może uzasadniać odmowę zwrotu zatrzymanego wadium przez organizatora niezależnie od przesłanki jego przepadku określonej w art. 41 ust. 2 u.g.n.?", potrzebą wykładni art. 5 k.c. budzące poważne wątpliwości również przedstawione w formie pytania „czy dopuszczalne jest powołanie się z urzędu przez sąd orzekający w sprawie o zwrot wadium wpłaconego w związku z przystąpieniem do przetargu na sprzedaż nieruchomości stanowiącej własność jednostki samorządu terytorialnego na sprzeczność domagania się zwrotu z zasadami współżycia społecznego (art. 5 k.c.) w sytuacji, gdy strona przeciwna - organizator przetargu - nie podnosił takiego zarzutu (art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c.)?” oraz oczywistą zasadnością wniesionego środka zaskarżenia wyrażającą się w „jaskrawym naruszeniu przez sąd zasady kontradyktoryjności procesu oraz równości stron poprzez przyjęcie z urzędu, że realizacja przez powódkę roszczenia o zwrot wadium wpłaconego w związku z uczestnictwem w przetargu stanowi nadużycie prawa podmiotowego w sytuacji braku zarzutu w tym zakresie ze strony pozwanego oraz braku jakiegokolwiek uzasadnienia przez Sąd poczynienia z urzędu takich ustaleń” oraz „z uwagi na sankcjonowaniu na mocy zaskarżonego wyroku stanu bezprawności, skutkującego dopuszczeniem do dysponowania mieniem, przejętym przez pozwanego bez podstawy prawnej.”

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy i dotychczas niewyjaśniony, dotyczący ważnego abstrakcyjnego zagadnienia jurydycznego, którego rozpatrzenie przyczyni się do rozwoju myśli prawnej i będzie miało znaczenie nie tylko do oceny konkretnej, jednostkowej sprawy, ale także przy rozstrzyganiu innych podobnych spraw. Zagadnienie to musi przy tym rzeczywiście występować w sprawie i mieścić się w zakresie problematyki, która podlega badaniu w postępowaniu kasacyjnym. Skarżący powinien dostrzegane zagadnienie sformułować oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą tezę o możliwości rozbieżnych ocen prawnych w związku ze stosowaniem przepisów, na tle których zagadnienie powstało. Nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa ani nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy w danej kwestii wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę

tego poglądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 lipca 2015 r., I CSK 976/14, LEX nr 1802572). Zagadnienie przytoczone przez skarżącą nie jest zagadnieniem nowym. Zakres stosowania klauzuli generalnej przewidzianej w art. 5 k.c. został szeroko omówiony w piśmiennictwie i orzecznictwie. Klauzula ta ma na celu zapobieganie stosowania prawa w sposób prowadzący do skutków nieetycznych lub rozmiągających się w sposób zasadniczy z celem danej regulacji prawnej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 sierpnia 2015 r., II CSK 555/14, LEX nr 1801548).

Z kolei w przypadku powołania się na przesłankę przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. skarżący ma obowiązek określić przepisy wymagające wykładni i wskazać poważne wątpliwości interpretacyjne związane z ich stosowaniem wraz z podaniem doktrynalnego lub orzeczniczego źródła tych wątpliwości, bądź rozbieżności w orzecznictwie sądów. Należy przy tym podkreślić, że chodzi o rozbieżności w wykładni, a nie w stosowaniu prawa (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 2014 r., III SK 63/13, LEX nr 1455742). Skarżąca nie wskazała na rozbieżności w orzecznictwie sądów ani na poważne wątpliwości interpretacyjne dotyczące wskazanych przez nią przepisów. Z jej argumentacji wynika jedynie, iż art. 5 k.c. powinien być stosowany wyjątkowo. W związku z powyższym przyjąć należy, iż nie została wykazana potrzeba wykładni przepisów prawa przytoczonych przez skarżącą. Na marginesie wskazać trzeba, że strona, nie musi *expressis verbis* powołać się na zarzut naruszenie zasad współżycia społecznego, wystarczy, aby z przytoczonych przez nią okoliczności faktycznych wynikały przyczyny uzasadniające zastosowanie art. 5 k.c.

Skarga nie jest też oczywiście uzasadniona. Oczywista zasadność skargi kasacyjnej, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., zachodzi tylko wtedy, gdy dla przeciętnego prawnika z samej treści skargi - bez pogłębionej analizy i juredycznych dociekań - w sposób jednoznaczny wynika, że wskazane w niej podstawy zasługują na uwzględnienie, że doszło do kwalifikowanego naruszenia przepisów prawa, a zaskarżone orzeczenie jest jaskrawo nieprawidłowe (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 2015 r., IV CSK 17/15, LEX nr 1770910). Niniejsza skarga nie spełnia wyżej wymienionych warunków,

a przytoczona przez skarżącą argumentacja nie wskazuje na rażącą wadliwość rozstrzygnięcia.

Z uwagi na to, że powołane przez skarżącą podstawy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zachodzą, a okoliczności sprawy nie wskazują, aby wystąpiły inne przyczyny uzasadniające jej rozpoznanie, przewidziane w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Z tych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia tej skargi do rozpatrzenia.